

Itämeren maiden talous kasvun tielle

Mari Kiviniemi



Maailmantalouden lama tuntui alkaessaan kohtelevan lähes kaikkia Itämeren alueen maita yhtä kovalla kädellä. Yhteistä suossa tarpomista riitti kuitenkin vain hetkeksi, sillä talouden notkahduksesta toipuminen tapahtui maiden välillä varsin erilaisella vauhdilla. Ehkä parhaiten siitä pyristeli eroon Ruotsi, jonka talous on kasvanut pienen notkahduksen jälkeen taas yli kolmen prosentin luokkaa. Myös Puolan kasvu on ollut vahvaa. Saksa puolestaan on saanut yhtenä harvoista euroalueen maista taloutensa ylijäämäiseksi. Suomi ja Tanska ovat suoriutuneet selvästi heikommin ja Venäjän tilannetta vaikeuttavat öljyn matala hintataso ja talouspakotteet.

Talouskehityksen osalta pahimmat vuodet ovat todennäköisesti kaikilla mailla takanapäin, mutta lähitulevaisuudessa ennusteet eivät lupaa kovin vahvaa kasvua koko alueelle. Baltian maat ja Puola toki porskuttavat ensi vuonna jopa yli kolmen prosentin kasvussa, mutta muiden

maiden pitäisi päästä vauhtiin mukaan, jotta tulevaisuuden haasteista selvitään. Mitä sitten pitäisi tehdä, että kasvu vauhdittuisi oikein kunnolla?

Ensinnäkin tarvittaisiin kollektiivisia taloutta elvyttäviä toimia. Keskuspankit ovat olleet kiitettävästi asialla, mutta löysä rahapolitiikka on vähitellen alkanut myös lisätä talouden riskejä. Siksi nyt on vahvemmin elvyttävän finanssipolitiikan vuoro. Siihen luo tilaa matala, osin jopa negatiivinen korkotaso, joka on vähentänyt velanhoitokustannuksia joillain mailla merkittävästi.

Toimet on kohdistettava siten, että ne maksimoivat talouden kasvun ja työllistymisen. Perinteisten infrastruktuuri-investointien lisäksi erityisesti koulutukseen, elinikäiseen oppimiseen ja tutkimukseen on panostettava. Myös hyvin kohdennetuissa työllistämistoimissa on järkeä samoin kuin paremmissa päivähoitopalveluissa.

Toiseksi tarvitaan kasvua tukevia rakenteellisia uudistuksia. Kollektiivisiin elvyttäviin toimiin ei pidä edes ryhtyä ilman niitä. Ne ovat välttämättömiä, jotta myös Itämeren maissa hidastunut tuottavuus saadaan kasvuun. Se onnistuu vain uusilla innovaatioilla ja niiden leviämisen varmistamisella, lisääntyvällä maailmankaupalla ja investoinneilla.

Sekä työ- että hyödykemarkkinoita on uudistettava. Työmarkkinoilla verotuksen ja työttömyysturvajärjestelmän on tuettava työn vastaanottamisen kannustavuutta. Hyödykemarkkinoilla puolestaan kilpailua haittaavaa sääntelyä on purettava ja yhtenäistettävä muiden maiden kanssa. Yrittäjyyden ja pk-yritysten toimintaedellytysten parantamiselle on kaikissa Itämeren maissa sijaa, mutta Baltiassa on lisäksi edelleen tarvetta saada valtionyhtiöt toimimaan markkinatalouden pelisääntöjen mukaisesti.

Kaikkien Itämeren maiden talouksille olisi hyötyä EU:n sisämarkkinoiden syventymisestä. Alueen talouksien integroituminen nykyistä vahvemmin toisiinsa lisääisi kilpailua, tuottavuutta ja talouden kasvua. Se myös suurentaisi sen yritysjoukon kokoa, jolla olisi edellytyksiä maailmanlaajuisten markkinoiden valtaamiseen.

Komission työohjelmasta löytyy toki toimenpiteitä sekä digitaalisten että energia- ja pääomasisämarkkinoiden syventämiseksi, mutta vauhtia ja konkretiaa pitäisi olla enemmän. Samoin palveluiden osalta isoa loikkaa kohti todellisia sisämarkkinoita tarvittaisiin.

Myös maailmankaupan pelisäännöillä on vahvaa vaikutusta Itämeren maiden taloustilanteeseen. Useimmat alueen maat ovat voimakkaasti riippuvaisia maailmankaupasta, joten viime vuosina tapahtunut protektionismin lisääntyminen on jatkuessaan todella haitallista. Etenemistä kauppasopimuksissa pitäisikin aikaansaada niin kahdenvälisesti EU:n sekä USA:n ja Kanadan välillä kuin WTO:ssa, johon myös Venäjä kuuluu. Suotavaa olisi, että myös Venäjän ja EU:n kauppasuhteet normalisoituisivat. Ukrainan ja Krimin tapahtumien jälkeiseen tilanteeseen ei kuitenkaan löydy nopeaa ja helppoa ratkaisua, mutta alueen talouden näkökulmasta sitä tarvittaisiin kipeästi.

Mari Kiviniemi
Apulaispääsihteeri
OECD (Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö)

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).